

گزارش پیشرفت کار چهارم

پروژه همکاری در احیای دریاچه ارومیه با مشارکت جوامع محلی در استقرار کشاورزی پایدار

۹۷-۹۸

طرح ادامه ایجاد و راه اندازی صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین

(ارومیه، روستای صفرقلی خان)

آبان ماه ۱۳۹۸

تهیه و تنظیم: سجاد شهامت رزم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

۱- کلیات	۵
۱-۱ پیشگفتار	۵
۲-۱ ضرورت انجام طرح :	۵
۳-۱ منطقه مورد اجرای طرح :	۶
۴-۱ بیان هدفها و گامهای اجرایی مرتبط	۶
۱-۴-۱- هدف کلی؛	۶
۲-۴-۱- اهداف عملیاتی؛	۷
۵-۱ مفاهیم	۷
۱-۵-۱- رویکرد معیشت پایدار	۷
۲-۵-۱- ایمنی و پایداری معیشت :	۸
۶-۱ روش کار	۸
۱-۶-۱- شرح چگونگی انجام طرح :	۸
۲-۶-۱- گام های اجرایی	۹
۲-۲ مطالعات پایه	۱۱
۱-۲ وضعیت کلی روستای صفرقلی خان شهرستان ارومیه	۱۱
۲-۲ شیوههای معیشت رایج	۱۱
۱-۲-۲ وضعیت اشتغال و منابع درآمدی خانوار	۱۱
۳-۲ وضعیت اجتماعی روستا	۱۵
۳-۳ اقدامات انجام شده	۱۶
۱-۳ مراجعه و بازدید از معیشت های ایجاد شده کنونی	۱۶
۲-۳ بازاریابی برای محصولات تولیدی صندوق زنان و معیشت های روستایی	۱۶
۳-۳ پیگیری گروه جلیلی و آماده کردن طرح توجیحی و GPS زمین مورد پیشنهادی آقای جلیلی	۱۸
۴-۳ بازدید از تولیدات خانواده بابایی	۲۰
۵-۳ پیگیری استعلامات گروه معیشتی آقای کامران جلیلی	۲۱
۶-۳ گسترش معیشت ایجاد شده توسط خانم عابدینی	۲۴
۷-۳ جلسه تسهیلگران شرکت با هیت مدیره صندوق	۲۶
۸-۳ آموزش زنبور عسل	۲۷
۹-۳ بازدید دکتر آهنگری از طرح ها	۲۸
۱۰-۳ راه اندازی معیشت زنبور عسل	۲۸
۱۱-۳ استقرار کندوها	۲۹
۱۲-۳ جلسه با هیئت مدیره صندوق	۳۰
۱۳-۳ بازدید و آموزش عملی زنبور داری	۳۲
۱۴-۳ معیشت عرقیات گیاهی	۳۳
۱۵-۳ بازدید از طرح ها	۳۴
۱۶-۳ شرکت در نمایشگاه	۳۵
۱۷-۳ گسترش معیشت مرغ بومی	۳۶
۱۸-۳ جلسه اعطای وام	۳۷

۳-۸- برنامه های آتی ۲۷

فهرست تصاویر

- شکل ۱ وضعیت کلی روستای صفر قلی خان و نقشه هوایی روستا ۱۱
- شکل ۲ جلسات حضور و بازدید معیشت های ایجاد شده ۱۷
- شکل ۳ جلسات حضور در روستا و بازدید از معیشت های ایجاد شده ۱۷
- شکل ۴ رسیدگی به حساب های صندوق ۱۸
- شکل ۵ بررسی میزان پرداختی ها ۱۸
- شکل ۶ تحویل طرح توجیحی تعاونی و کارخانه خانواده جلیلی ۱۹
- شکل ۷ تحویل کروکی و نقشه هوایی زمین مورد درخواست ۱۹
- شکل ۸ موقعیت زمین مورد درخواست آقای جلیلی ۲۰
- شکل ۹ بازدید از تولیدات گروه معیشتی مدینه بابایی ۲۰
- شکل ۱۰ تولیدات گروه معیشتی مدینه بابایی ۲۱
- شکل ۱۱ تولیدات گروه معیشتی مدینه بابایی ۲۱
- شکل ۱۲ پیگیری استعلامات آقای جلیلی ۲۲
- شکل ۱۳ پاسخ به استعلام اداره کار، تعاون و رفاه اجتماعی ۲۲
- شکل ۱۴ پاسخ به استعلام اداره محیط زیست ۲۳
- شکل ۱۵ پاسخ به استعلام اداره آب ۲۳
- شکل ۱۶ بازدید از تولیدات معیشت خانم عابدینی ۲۴
- شکل ۱۷ بازدید مراحل آماده سازی مکان برای گسترش معیشت ایجاد شده ۲۵
- شکل ۱۸ بازدید از مکان معیشت خانواده سکینه بابایی ۲۵
- شکل ۱۹ توصیه های لازم به خانواده بابایی در جهت گسترش معیشت ایجاد شده ۲۶
- شکل ۲۰ جلسه با هیئت مدیره صندوق ۲۶

۱- کلیات

۱-۱ پیش گفتار

خشک شدن دریاچه ارومیه به عنوان یکی از بحرانی ترین مسئله های زیست محیطی کشور در دهه های اخیر محسوب می شود. دلایل بسیاری برای خشک شدن دریاچه ارومیه ذکر شده که از مهم ترین آنها می توان به خشکسالی و مصرف بی رویه منابع آبی حوضه آبریز دریاچه اشاره نمود. بخش کشاورزی با مصرف حدودی ۹۰ درصد از آبهای شیرین به عنوان عمده ترین مصرف کننده منابع آبی کشور مطرح می شود. از این رو با مدیریت مصارف آب کشاورزی، می توان گام بزرگی در جهت احیای دریاچه برداشت. احیای دریاچه بدون تلاش همگانی امری دست نیافتنی به نظر می رسد. بنابراین مشارکت جوامع محلی به عنوان یکی از بخش های مهم در این فرآیند باید مورد توجه قرار گیرد که این امر نیز تنها با توجه به ابعاد مختلف اجتماعی و اقتصادی مشارکت جوامع محلی مانند مدیریت صحیح منابع آب و الگوهای معیشتی مؤثر خواهد بود.

در حال حاضر معیشت بهره برداران روستاهای اطراف حوضه آبریز دریاچه ارومیه به کشاورزی و استفاده از منابع آبی وابستگی زیادی دارد. در حالیکه استعداد های بالقوه دیگری در روستاها وجود دارد که به درستی شناسایی نشده و یا مورد بهره برداری قرار نمی گیرد. از مهم ترین دلایل این مسئله می توان ضعف دانش و آگاهی بهره برداران و کمبود خدمات ترویجی معیشت های پایدار روستایی و جایگزین یا مکمل کشاورزی اشاره نمود. بنابراین با تقویت دانش و مهارت بهره برداران از طریق برنامه های ترویجی معیشت های پایدار و جایگزین کشاورزی و سیاست های دیگر می توان انتظار داشت که در آینده از فشار بر منابع طبیعی به ویژه منابع آبی کاسته شده و از سایر سرمایه ها و استعدادها نیز بهره برداری درستی به عمل آید.

۱-۲- ضرورت انجام طرح :

در سال های اخیر نبود منابع و آسیب پذیری وخامت یافته از شوک های اقلیمی و محدودیت و ضعف زمین های قابل زرع لزوم مدیریت منابع و افزایش رفاه و توانمند سازی مردم را امری اجتناب ناپذیر مینماید در این راستا انجام طرح هایی که بتواند ضمن ایجاد منابع درآمدی برای اشخاص و حفظ پایداری این مشاغل در حفظ و بازسازی محیط زیست از آن جمله ذخایر آبی گامی مؤثر باشد امری ضروری است که از جمله این طرح ها، طرح تغییر معیشت است که با توجه به اوضاع کنونی دریاچه ارومیه و وضعیت

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۷-۹۸
نگران کننده محیط زیست و همچنین نارضایتی مردمان آن سرزمین از وضعیت ناخوشایند درآمدی و معیشتی میتواند راه حل
بسیاری از مشکلات بوده و زمینه ساز ایجاد مشاغلی نو و سازگار با فرهنگ بومی و منابع این منطقه باشد.

از جمله ضروریات دیگر ترویج معیشت های جایگزین به عنوان فعالیت مکمل پروژه همکاری در احیاء دریاچه ارومیه از طریق
مشارکت جوامع محلی در استقرار کشاورزی پایدار و حفاظت از تنوع زیستی می توان به موارد زیر اشاره کرد :

کاهش فشار از منابع آب و خاک و کمک به حفاظت و احیای دریاچه ارومیه

ارتقاء تعاون و همکاری در اهالی روستا و مشارکت در امر حفاظت و احیاء محیط زیست

تقویت خانواده روستایی در برابر نوسانات بازار محصولات کشاورزی و تغییرات اقلیمی و حذف واسطه و عرضه مستقیم اقلام تولیدی
و در نهایت پایداری فعالیتهای صورت گرفته و برنامه ریزی شده (برای آینده) در راستای احیای دریاچه ارومیه

۱-۳- منطقه مورد اجرای طرح :

روستای صفر قلی خان در بخش نازلو چای ارومیه روستایی بالقوه که میتواند با پتانسیل های موجود خود در پایه ریزی معیشت
جایگزین و پایدار در صدر روستاهای حاشیه دریاچه ارومیه باشد، روستایی که در سال های گذشته هر سه طرح دفتر تالاب ها را به
خود دیده و به قول معروف طرح های پایداری روستا با زنان و مردان ساکن در روستا هم سو و هم راستا شده است در کشاورزی
پایدار به جایی رسیده که هر کشاورز حتی بدون اطلاع قبلی و یا تاکید مجری هم برای آسایش خود و هم به سبب احساس
مسئولیت اقدام به کشت محصولات با نیاز آبی کمتر و یا استفاده از وسایل آبیاری نوین می کند و یا صندوق در این روستا در حا
رسیدن به ثبات است و منابع مالی خارجی برای طرح معیشت در حال جذب شدن می باشد و این جای بسی مسررت و خشنودی
دارد که تغییرات هر چند به کندی ولی در حال اتفاق افتادن هستند و آن هم تغییرات بسیار مثبت

و با توجه به قرار گرفتن این روستا در حاشیه دریاچه با اجرای طرح های کشاورزی پایدار و همچنین معیشت های جایگزین و
پایدار و صندوق می توان در پایداری معیشت جمعیت آن گام های بعدی را برداشت.

۱-۴- بیان هدف ها و گام های اجرایی مرتبط

۱-۴-۱- هدف کلی؛

شناسایی پتانسیل ها و ترویج روشهای معیشتی جایگزین با نیاز آبی کم در حوضه آبریز دریاچه ارومیه است.

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

۱-۴-۲-اهداف عملیاتی؛

هدف عملیاتی ۱- شناسایی و ارزیابی اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی معیشت های ایجاد شده

هدف عملیاتی ۲- شناسایی و ارزیابی اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی معیشت های جدید

هدف عملیاتی ۳- پایه ریزی برای تبدیل و بسته بندی محصولات تولیدی

هدف عملیاتی ۴- تشکیل گروه های خانوادگی در روستا در جهت پایه ریزی و هدفمند کردن معیشت های جایگزین و

تدوین آیین نامه ها و تفکیک وظایف

هدف عملیاتی ۵- برنامه ریزی به جهت تغییر الگوهای کشت و کاهش کشت محصولات با مصرف آب زیاد و تبدیل مزارع بزرگ

سنتی با مصرف آب بالا به مزارع کوچک با بهره‌وری بیشتر

هدف عملیاتی ۶- برنامه ریزی برای اجرای فعالیت ها و برنامه های معرفی روستا و توانمندی های آن

هدف عملیاتی ۷- جلب حمایت های بیرونی در جهت حمایت از فعالیت های ایجاد شده و معرفی آن

هدف عملیاتی ۸- روش های جلب مردم به جهت پایدار ساختن معیشت های ایجاد شده و تبدیل جامعه روستایی به تامین

کننده برخی نیاز های روزانه مراجعه کنندگان

هدف عملیاتی ۹- مستندسازی و ارائه نتایج بدست آمده به کارفرمایان

۱-۵- مفاهیم

۱-۵-۱- رویکرد معیشت پایدار

رویکرد معیشت پایدار در اواخر دهه ۱۹۸۰ به عنوان رویکردی جدید به جهت توسعه روستایی و با هدف کاهش و ریشه کنی

فقر روستایی مطرح گردید رویکرد مذکور، بر طرز تفکری جامعه درباره کاهش فقر و توسعه روستایی تاکید شده است در

فرهنگ آکسفورد، از معیشت پایدار وسیله ای حمایتی نام برده شده که صرفا برای مصرف و در آمد نیست بلکه وسیله ای

است برای زندگی ایمن، از معیشت به عنوان ذخایر کافی و جریانی از غذا و پول نقد نیز تعریف شده که برای تامین نیاز

های اساسی ضروری هستند.

۱-۵-۲-۱-۲-۱: معیشت و پایداری

منظور از ایمنی معیشت نیز ایمنی مالکیت یا دسترسی به منابع و فعالیت های درآمدزا است که ذخایر و دارایی هایی را برای خنثی کردن خطر یا بهبود منابع تولید برای خانوار شامل میشود.

امنیت معیشت پایدار را می توان از طریق مالکیت زمین، ماهیگیری، شکار، استخدام پایدار با حق الزحمه کافی و یا مجموعه ثانوی از فعالیت ها در روستا های مختلف بدست آورد.

معیشت پایدار دارای ابعاد مختلف زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و نهادی است و پایداری زیست محیطی یعنی توسعه با بقای فرآیند ها زیست محیطی، تنوع زیستی و منابع زیستی همراه شود.

۱-۶-۲-۱-۲-۱: روش کار

۱-۶-۲-۱-۲-۱: شرح چگونگی انجام طرح :

رویکرد کلی و روش شناسی پروژه بر اساس رویکرد مشارکتی است و سعی خواهد شد که در تمامی مراحل برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی از حضور روستائیان به عنوان گروه هدف استفاده گردد همچنین از روشها و تکنیک های ارزیابی مشارکتی روستایی (PRA) به عنوان ابزاری برای گردآوری اطلاعات، شناسایی و برنامه ریزی در تمامی مراحل کار استفاده خواهد شد. شایان ذکر است از مصاحبه نیمه ساختار یافته و مشاهدات عینی به عنوان ابزار تکمیلی در اجرای پروژه استفاده خواهد شد.

تبدیل محصولات تولیدی به صنایع تبدیلی و بسته بندی آن ها در خود روستا و رونق بخشیدن به صندوقی که از نامش پیداست در ابتدا بسیار خرد بود ولی در اواخر توانسته باعث اشتغال زایی چندین خانوار در این روستا باشد و ادامه کار طرح معیشت و در حالی که طرح های اشتغال زایی در حال نوشته شدن بوده و قدم های بزرگی برای جذب سرمایه های خارجی و کمک های دولتی در حال شکل گیری هستند و به جدیت می توان گفت روستای صفر قلی خان شاید از روستاهایی باشد که به پایداری نسبی در حال نزدیک شدن است و رونق آن هر روز بیشتر از روز قبل به چشم خواهد آمد.

از مهمترین اتفاقات دیگر صورت گرفته در صفر قلی خان شکل گیری گروه های خانوادگی برای ایجاد کسب و کارها است که این باعث تلفیق بین طرح معیشت آقایان با صندوق خانم ها گردیده و هدف ها را همسو گردانیده و جای بسیار امیدواری است طرح ها

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۷-۹۸
به جایی رسیدند که می توان با ادامه دادن هریک و تلفیق هر دو مورد با همدیگر در روستای صفر قلی خان شیوه ی جدید و شاید
ایده الی را برای پایداری روستا انجام داد.

و عرضه محصولات تولیدی بدون واسطه به مصرف کنندگان با تبدیل جامعه محلی به یک مکان گردشگری روستایی و شناساندن و
معرفی آن با روش ها و برنامه های گروه های ایجاد شده در روستا و جلب حمایت از ارگان ها و سازمان های دولتی از اصلی ترین
گام های طرح خواهد بود.

در کل معیشت های پیشنهادی را میتوان در سه گروه الف) «معیشت های مکمل کشاورزی» که کم آب خواه باشند، ب) معیشت
های غیر کشاورزی، پ) معیشت های دوست دار با محیط سبز یا معیشت های سبز تقسیم کرد

۱-۶-۲- گام های اجرایی

۱-۶-۲-۱- شناسایی و ارزیابی اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی معیشت های ایجاد شده

- نشست با گروه های هدف طرح های ایجاد شده
- برگزاری جلسه عمومی در روستا، و اخذ دیدگاه ها از مشاغل ایجاد شده
- شناسایی منابع درآمدی حال حاضر جامعه هدف با استفاده از روشهایی مانند مصاحبه نیمه ساختاری
- دسته بندی و رتبه بندی معیشت های کنونی از بابت سازگاری آن با مقتضیات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی

۱-۶-۲-۲- شناسایی و ارزیابی اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی معیشت های جدید

- شناسایی مهارت های (تجربه های کاری) مشارکت کنندگان
- انتخاب گزینه های معیشت با بهره گیری از روش هایی مانند ماتریس های مقایسه ای (زوجی یا نمره دهی)
- دسته بندی و رتبه بندی معیشت های جدید از بابت سازگاری آن با مقتضیات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی

۱-۶-۲-۳- پایه ریزی برای تبدیل و بسته بندی محصولات تولیدی

- جانمایی و ثبت خصوصیات منابع طبیعی و فنی موجود در روستا از طریق روشهایی مانند ترسیم نقشه ی منابع و نقشه ی
اجتماعی

- نام نویسی مشارکت کنندگان بر اساس علاقه به گزینه معیشتی
- اطمینان از وجود عوامل تولید مورد نیاز برای راه اندازی و اجرای گزینه های معیشتی منتخب نزد مشارکت کنندگان

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

- تسهیل در تأمین عوامل تولید در صورت فقدان آنها از طریق فراهم آوردن زمینه ی مشارکت ارگانهای مسئول و یا مراکز تأمین تسهیلات مالی با روستاییان

1-6-2-4- تشکیل گروه های خانوادگی در روستا در جهت پایه ریزی و هدفمند کردن معیشت های جدید و

تدوین آیین نامه ها و تفکیک وظایف

- شناسایی گروه های خانوادگی تاثیر گزار و علاقمند در جامعه روستایی
- تدوین و برنامه ریزی به جهت انجام مراحل کار و پیگیری موارد شروع فعالیت
- جلب حمایت های دولتی
- تشریح و توصیف اهداف و شناساندن آن در جامعه به جهت معرفی اهداف و معیشت های ایجاد شده

1-6-2-5- برنامه ریزی به جهت تغییر الگوهای کشت و کاهش کشت محصولات با مصرف آب زیاد و

تبدیل مزارع بزرگ سنتی با مصرف آب بالا به مزارع کوچک با بهروری بیشتر

- توصیه به کشت محصولات با نیاز آبی کم
- توصیه به کشت نشایی محصولات به کشت بذر
- استفاده از الگو های کشت کشاورزی پایدار
- استفاده از روش های آبیاری نوین در مزارع

1-6-2-6- تهیه و تدوین طرح مشارکتی کسب و کار و استفاده از صندوق در راه اندازی معیشت

- جذب منابع صندوق در جهت توسعه معیشت های در حال پا گیری
- برنامه ریزی و بازدید به منظور آشنایی با نمونه های موفق کسب و کار برای گروه معیشتی
- معرفی صندوق به بانگ ها و ارگان های دولتی در جهت جذب منابع
- تسهیل در بازاریابی محصولات فعالیت معیشتی

1-6-2-7- برنامه ریزی اجرای برنامه های معرفی گروه های معیشتی روستا و توانمندی های آن

- تولید قسمتی از مایحتاج ضروری خانوار ها در روستا در قالب معیشت های جایگزین
- حذف واسطه ها و عرضه ارزان تر محصولات به مراجعه کنندگان برای ایجاد انگیزش و تداوم حضور
- تولید محصولات سالم یکی از ضروریات جامعه امروزی
- تقویت و پایه ریزی برخی از جذابیت ها در روستا به جهت تشویق مردم برای مراجعه و گردشگری در روستای هدف

۲- مطالعات پایه

۲-۱- وضعیت کلی روستای صفرقلی خان شهرستان ارومیه

روستای صفرقلی خان از روستاهای دهستان باش قلعه، منطقه نالوچای واقع در ۱۵ کیلومتری شهرستان ارومیه با مختصات جغرافیایی $N37400.48$ و $E450733.6$ می باشد. این روستا با جمعیتی حدود ۳۰ خانوار با فاصله ۱۵ کیلومتری از دریاچه ارومیه جزء روستاهای مناطق آبریز دریاچه ارومیه می باشد.

شکل ۱ وضعیت کلی روستای صفرقلی خان و نقشه هوایی روستا

۲-۲- شیوه های معیشت رایج

۲-۲-۱- وضعیت اشتغال و منابع درآمدی خانوار

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۷-۹۸

کشاورزی و دامپروری از معیشت های رایج روستای صفر قلی خان، محسوب می شود. زمین های زراعی آبی ۶۶ هکتار و باغات ۲۲ هکتار از مساحت این روستا را تشکیل می دهد. عمده درآمد اهالی روستا از طریق زراعت محصولات آبی از جمله ذرت، آفتابگردان و گوجه فرنگی می باشد. دامپروری و در کنار آن پرورش طیور در سطح محدود در کنار زراعت از منابع درآمدی خانوارهای روستا محسوب می شود.

جدول ۱. مشخصات کلی روستای صفرقلی خان

مشخصات و محدوده کانون									
استان	شهرستان	دهستان	منطقه	فاصله تا دریاچه	ملاحظات				
آذربایجان غربی	ارومیه	باش قلعه	نازلوچای	۱۵ کیلومتر	در قسمت فاصله تا دریاچه، فاصله هوایی منظور گردیده است.				
مشخصات روستاهای تحت پوشش در کانون									
نام روستا	جمعیت (نفر)	تعداد کشاورز (نفر)	نسبت کشاورز به بیسواد (%)	منبع آب کشاورزی روستا	فاصله تا دریاچه	نظام بهره برداری غالب	میانگین مالکیت زمین زراعی (%)	ماشین آلات کشاورزی موجود	تشکل‌ها و دفاتر خدمات فنی و پشتیبانی
صفر قلی خان	۷۸	۴۰	۵۰٪	چاه	۱۵کیلومتر	خرده مالکی	۸۰	۵ دستگاه تراکتور و انواع دنباله بندها و چاپر و دروگر	تولیدی تعاونی روستایی
مشخصات اراضی کشاورزی تحت پوشش در کانون									
مساحت کلی اراضی	اراضی دیم	اراضی آبی	اراضی زراعی	اراضی باغی	منبع آب اصلی				
۸۸ هکتار	-	۸۸ هکتار	۶۶ هکتار	۲۲ هکتار	چاه				

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۷-۹۸
جدول ۲. اطلاعات خانواری (تمام خانوارهای روستا) روستای صفرقلی خان (۱۳۹۷)

وضعیت وسایل حمل و نقل			وضعیت اقتصادی			وضعیت مسکن		شغل اصلی سرپرست خانوار			نام و نام خانوادگی سرپرست خانواده	
ماشین آلات کشاورزی	ماشین و نوع آن	موتور	میزان زمین آبی	میزان زمین	نوع زمین	تعداد پرندگان خانگی	تعداد دام	نوسا ز	خانه کاهگلی	کشاورزی		دامداری
تراکتور	پژو	—	۲ هکتار زراعی + ۱ طناب باغی	—	—	۳ مرغ + ۱ خروس	۲ عدد د گاو	*	—	*	*	—
—	پژو	—	۱۰۰۰ متر کشت مختلط	—	—	—	—	*	—	*	*	سوله سازی
—	نیسان	—	۱/۵ هکتار	—	—	—	۲ عدد گاو	*	—	*	*	—
—	پیکان وانت	—	۳ هکتار زراعی	—	—	۵۰ مرغ	۸ عدد گاو	*	—	*	*	—
—	—	—	۱۶ هکتار	—	—	—	—	*	—	*	*	—

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

- اطلاعات جداول فوق با استفاده از اطلاعات موجود در اداره جهاد کشاورزی و بهداشت منطقه، تکمیل، تطبیق شده با اطلاعات جمع آوری شده از شورا، دهیار روستا و اهالی، ثبت شده است. این اطلاعات مربوط به سال 1397 می باشد.

جدول ۳. تعداد خانوار روستای صفرقلی

تعداد خانوارهای روستایی سال ۹۷	جمعیت کل روستا سال ۹۷
۳۲ خانوار	۸۱ نفر

۳-۲- وضعیت اجتماعی روستا

روستای صفر قلی خان، به فاصله کمی در نزدیکی روستای یورقون آباد (روستای مرکزی دهستان باش قلعه) واقع شده است. به دلیل کم جمعیت بودن و کوچک بودن این روستا تنها امکانات موجود، مسجد روستا می باشد که در مرکز روستا بنا شده است. به این دلیل اهالی ساکن روستا از امکانات روستای یورقون آباد (که شامل امکاناتی نظیر خانه بهداشت، مدرسه، پست بانک و مرکز خدمات کشاورزی، فروشگاه مواد غذایی، فروشگاه سم و کود و ادوات کشاورزی می باشد) به روستای یورقون آباد یا شهر ارومیه مراجعه می کنند.

در بررسی های نخست انجام شده پس از آغاز به کار، وضعیت روستا بدین صورت شناسایی شد که در روستای کم جمعیت صفرقلی خان، سه خاندان بزرگ، سکونت دارند که ارتباط میان خانواده های خاندان های مختلف با هم در حد محدود بوده و گردهمایی های روزانه در جمع روستای آنان وجود ندارد. با وجود این شناخت خانواده ها از روحیات و شرایط زندگی سایر ساکنین روستا زیاد است و دلیل آن نیز به علت جمعیت کم و ثابت بودن خانواده های ساکن روستا در طی سالیان مختلف می باشد. از ویژگی های شناسایی شده در بررسی های نخست از روستا بدین ترتیب بود که جمعیت کم روستا و تعداد کم خانوارهای ساکن در آن می تواند هم به عنوان عامل محدود کننده در پیشرفت طرح ایجاد و راه اندازی صندوق خرد زنان و معیشت باشد و همچنین می تواند به عنوان مزیتی برای گسترش سریع تر اهداف بلند مدت طرح، جلب مشارکت همگانی جامعه روستایی در پیگیری اهداف احیای دریاچه ارومیه باشد. علت این امر نیز اشتیاق بالای زنان و مردان روستا در تشکیل جلسات اولیه ورود به جامعه و وجود پتانسیل های موجود برای توسعه معیشت های غیر کشاورزی و محافظ محیط زیست و

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷
منابع طبیعی بود. از این رو علی رغم مشکلات و محدودیت های روستا سعی بر این شد تا از پتانسیل های موجود در پیشبرد
اهداف طرح معیشت های جایگزین استفاده شود.

۳- اقدامات انجام شده

۳-۱- مراجعه و بازدید از معیشت های ایجاد شده کنونی

برای ایجاد صندوق های خرد زنان روستایی و معیشت جایگزین کارگاه هایی برای مردان روستا و نیز کارگاه های مشترک با حضور اکثریت اهالی روستا توسط شرکت یشیل اورمان چی چست برگزار شده بود.
از این رو با شروع مرحله اجرایی این فاز پروژه (ادامه صندوق و معیشت) در روستای صفر قلی خان بر ادامه زمینه سازی ایجاد معیشت های جایگزین کشاورزی به صورت اجرای خانوادگی (زنان و مردان) تصمیم گرفته شده است. بدین منظور مراجعاتی برای معرفی اهداف پروژه در فاز جدید زنان و مردان روستا (به طور جداگانه) برگزار شد. نتیجه این نشست ها مشخص شدن زمان های نشست جهت بررسی شرایط موجود و دریافت پیشنهاد های مورد علاقه اهالی جهت برگزاری کارگاه های آموزشی بود.

۳-۲- بازاریابی برای محصولات تولیدی صندوق زنان و معیشت های روستایی

با توجه به اینکه در سال های گذشته پروژه اعتبارات خرد زنان روستایی و معیشت های جایگزین در روستای صفر قلی خان انجام شده بود در جلسات ابتدایی، به ادامه فعالیت های آغاز شده از طرح نیز پرداخته شد که از جمله آنها موضوع بازاریابی محصولات بود.
در این راستا تیم کاری شرکت با حضور در کنار کارگاه های ایجاد شده و ارزیابی محصولات تولیدی و میزان آن ها پرداختند.

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

شکل ۲ جلسات حضور و بازدید معیشت های ایجاد شده

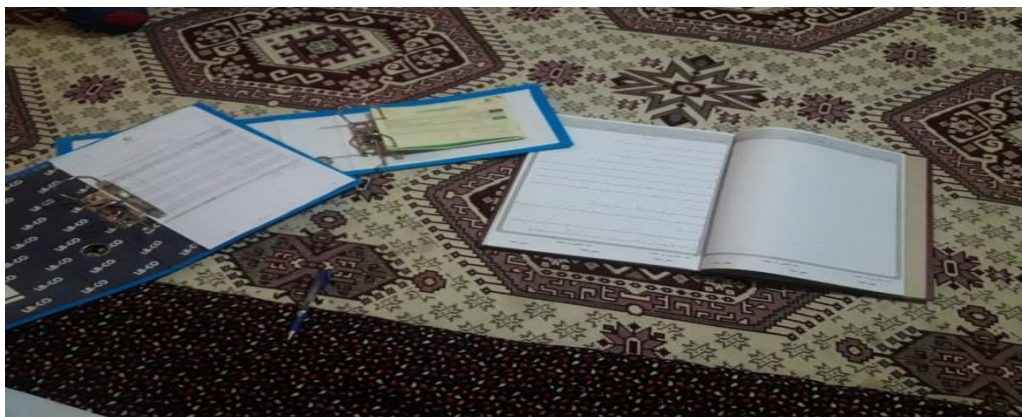

شکل ۳ جلسات حضور در روستا و بازدید از معیشت های ایجاد شده

همچنین در جلساتی در مورخه ۹۷/۰۹/۱۲ (در جمع هیت مدیره صندوق) روستا برگزار شد که در آن به وضعیت صندوق و پرداخت های صورت گرفته، میزان ذخیره و در ادامه ی آن با همراهی افراد داوطلب برنامه ریزی هایی جهت پیشبرد هر چه بیشتر طرح در روستا و اجرایی نمودن گام های آتی از جمله شناسایی و تحلیل دست اندر کاران و ذینفعان، مشخص نمودن رشته های کاری مورد علاقه افراد داوطلب ، مشخص نمودن امکانات موجود و ... انجام شد.

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

شکل ۴ رسیدگی به حساب های صندوق

شکل ۵ بررسی میزان پرداختی ها

۳-۳- پیگیری گروه جلیلی و آماده کردن طرح توجیحی و Gps زمین مورد پیشنهادی آقای جلیلی

در مورخه ۹۷/۱۰/۰۲ طرح توجیحی آقای جلیلی آماده و به جهت اقدامات بعدی تحویل ایشان گردید پس از تایید طرح در سازمان جهاد کشاورزی در مورخه ۹۷/۱۰/۲۰ از محل پیشنهادی آقای جلیلی در روستا بازدید و کروکی مربوطه برداشته شد و در طی چند روز آینده کروکی و عکس هوایی محل تهیه و به جهت اقدامات بعدی و استعلامات لازم تحیل ایشان گردید.

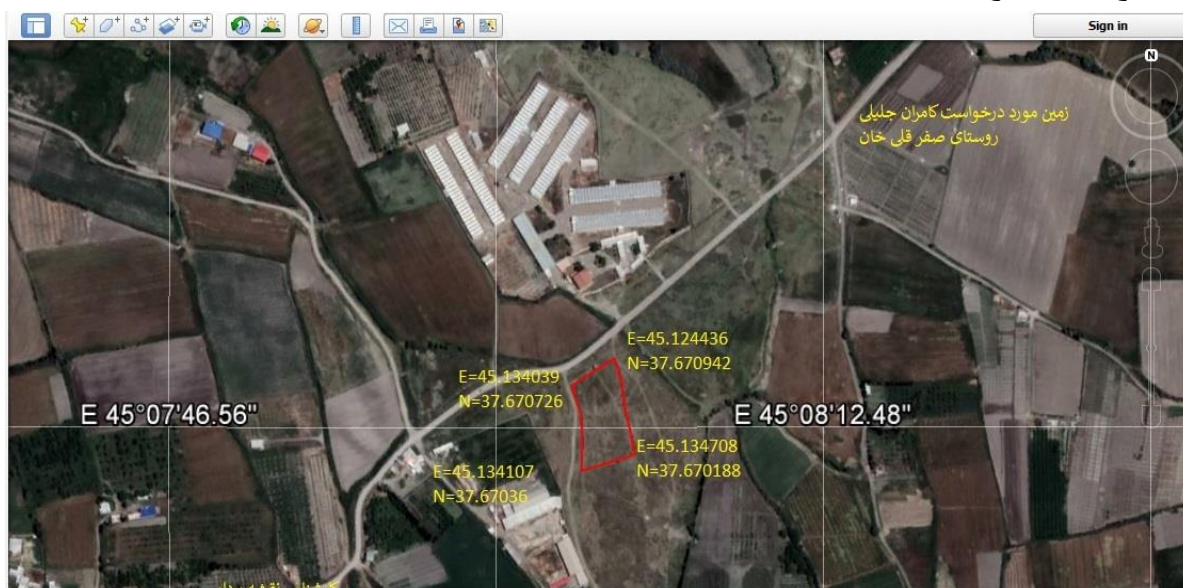
طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

شکل ۶ تحویل طرح توجیحی تعاونی و کارخانه خانواده جلیلی

شکل ۷ تحویل کروکی و نقشه هوایی زمین مورد درخواست

شکل ۸ موقعیت زمین مورد درخواست آقای جلیلی

۳-۴- بازدید از تولیدات خانواده امامی

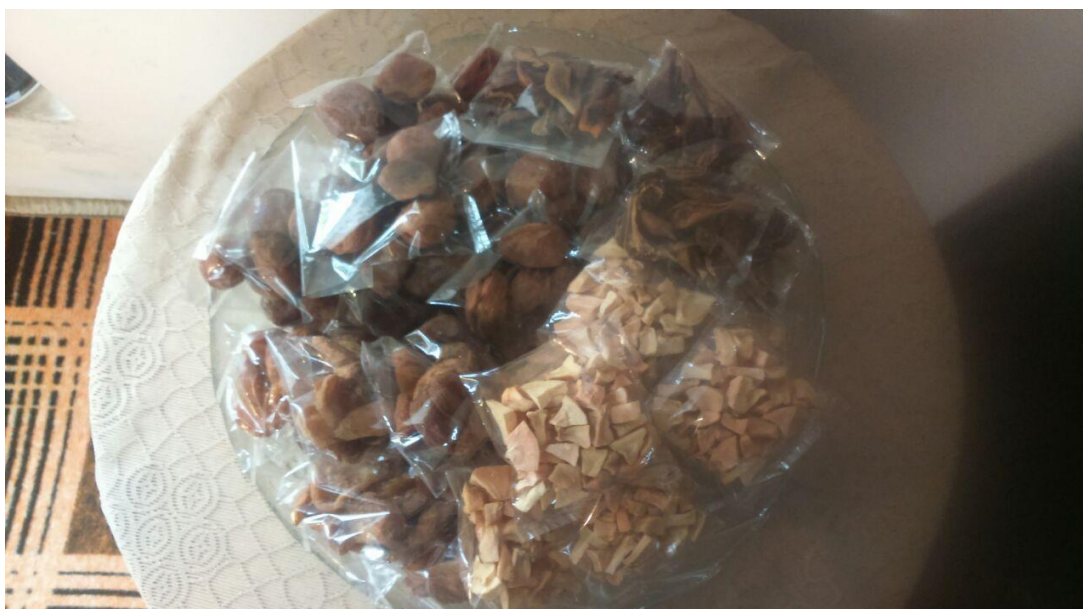
در مورخه ۹۷/۱۱/۰۴ از تولیدات خانواده بابایی بازدید گردید که در این بازدید تولیدات این خانواده لیست گردید و راهکارهایی برای بازار پسندی محصولات تولیدی توصیه گردید و در جهت شناخت هر چه بیشتر محصولات توصیه گردید تا میزان تولید افزایش یابد تا برای آینده برنامه ریزی های لازم برای حضور در نمایشگاه فراهم گردد.

شکل ۹ بازدید از تولیدات گروه معیشتی منیره امامی

شکل ۱۰ تولیدات گروه معیشتی مدینه بابایی

شکل ۱۱ تولیدات گروه معیشتی منیره امامی

۳-۵- پیگیری استعلامات گروه معیشتی آقای کامران جلیلی

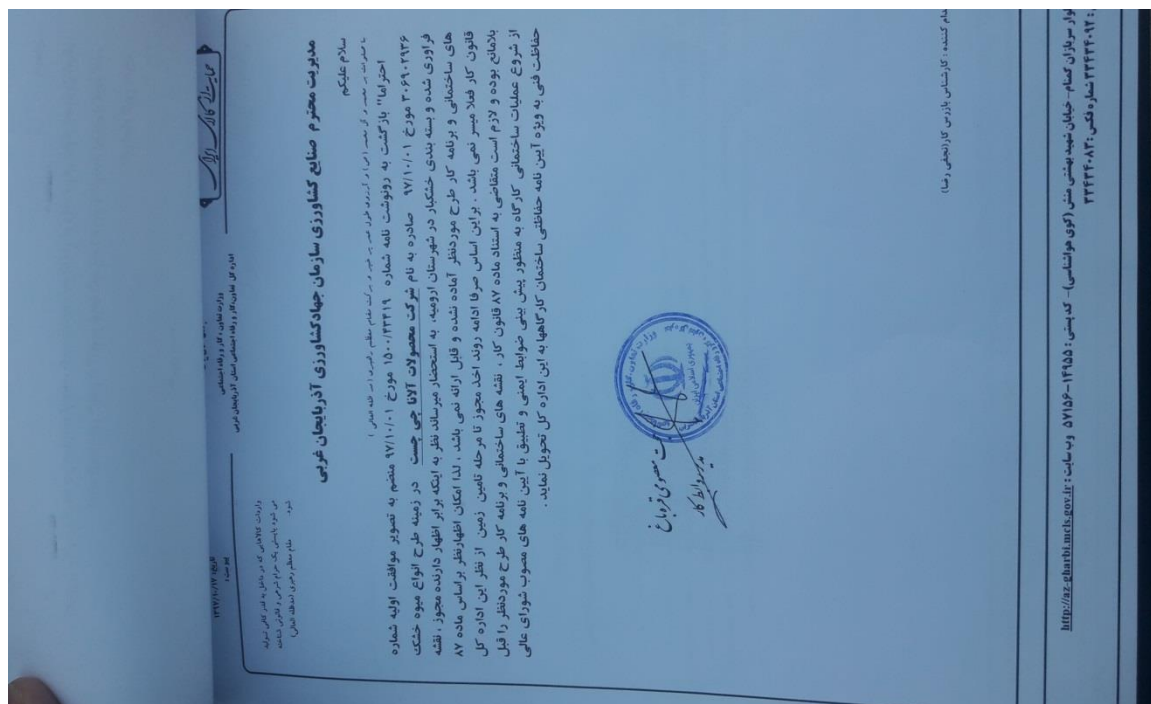
پس از تهیه طرح توجیحی و اخذ موافقت اولیه از جهاد کشاورزی برای ادامه راه کروکی تهیه شده به امور اراضی استان فرستاده شد و در کنار آن استعلامات لازم از ادارت کار و تعاون، محیط زیست، منابع طبیعی، اداره آب و...

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷
صورت گرفت و پاسخ استعلام همه ادارات مثبت بوده و فقط اداره منابع طبیعی به جهت مشخص نبودن سند
کروکی معرفی شده هنوز پاسخ نداده است و فعلا در این مرحله متوقف و منتظر پاسخ از منابع طبیعی است.

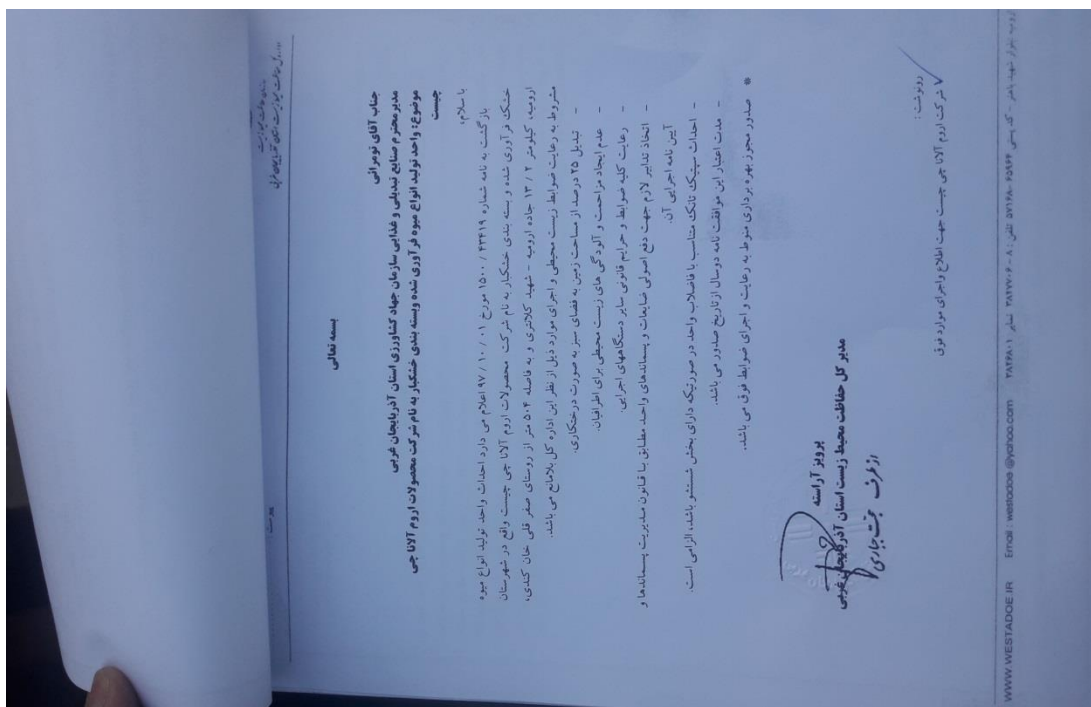
شکل ۱۲ پیگیری استعلامات آقای جلیلی

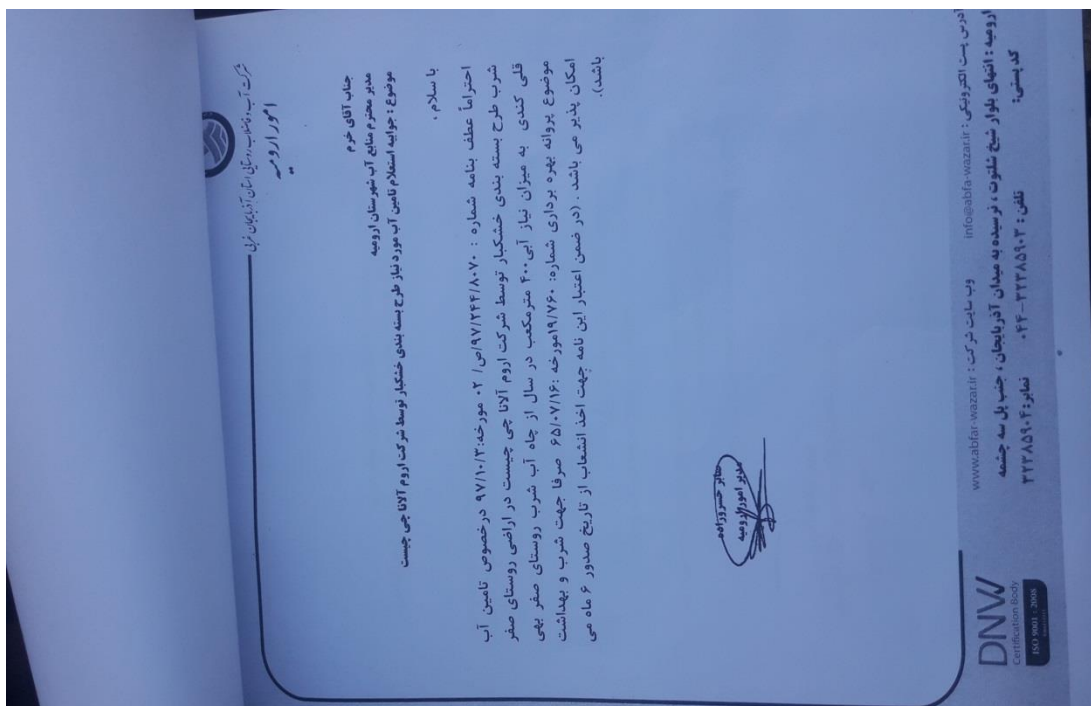
شکل ۱۳ پاسخ به استعلام اداره کار، تعاون و رفاه اجتماعی

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۷-۹۸

شکل ۴: پاسخ به استعلام اداره محیط زیست

شکل ۵: پاسخ به استعلام اداره آب

۳-۶- گسترش معیشت ایجاد شده توسط خانم عابدینی

با توجه به اینکه در حال حاضر معیشت مرغ خانگی ایجاد شده توسط خانم عابدینی به مرحله سود دهی رسیده و اقتصادی بودن آن به خوبی نمایان گشته و به مرحله ای رسیده که روزانه یک درآمد ثابت از فروش تخم مرغ محلی کمک خرج بسیار خوبی برای خانواده گشته است این گروه و خانواده در نظر دارند با شروع فصل بهار کسب کار ایجاد شده خود را گسترش داده و علاوه بر اینکه این کسب کار ایجاد شده را افزایش خواهند داد در کنار آن با مشاوره با تیم کارشناسی و تهسیلگری شرکت تصمیم به راه اندازی معیشت های جدید از جمله پرورش زنبور عسل و پرورش بوقلمون را دارند در این راستا تیم کارشناسی شرکت در مورخه ۹۷/۱۱/۱۵ از محل جدید و در حال آماده شدن خانواده عابدینی بازدید کردند.

پس از آن تیم کاری از مکان معیشتی خانواده سکینه بابایی نیز بازدید و در آن بازدید توصیه به گسترش معیشت ایجاد شده کردند.

شکل ۱۶ بازدید از تولیدات معیشت خانم عابدینی

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

شکل ۱۷ بازدید مراحل آماده سازی مکان برای گسترش معیشت ایجاد شده

شکل ۱۸ بازدید از مکان معیشت خانواده سکینه بابایی

شکل ۱۹ توصیه های لازم به خانواده بابایی در جهت گسترش معیشت ایجاد شده

۳-۷- جلسه تسهیلگران شرکت با هیئت مدیره صندوق

در مورخه ۹۷/۱۱/۱۸ تیم تسهیلگری شرکت در روستای صفر قلی خان حضور یافته و جلسهای با هیئت مدیره و بازرس صندوق زنان تشکیل دادند که در این جلسه مقرر گردید هیئت مدیره در طی ۱۰ روز کلیه موارد مالی صندوق را بررسی و میزان واریزی و اقساط باقی مانده تک تک اعضای صندوق را مشخص و گزارش کاملی به تیم کاری شرکت ارائه نمایند تا براساس نتایج بدست آمده برنامه ریزی های لازم در جهت تسهیلات لازمه برای ایجاد کسب و کارهای معیشتی و خانوادگی گرفته شود.

شکل ۲۰ جلسه با هیئت مدیره صندوق

۳-۸- جلسه آموزشی پرورش زنبور عسل و جلسه حسابرسی صندوق

در مورخه ۰۶/۱۱/۹۷ کارگاه آموزشی پرورش زنبور عسل با حضور خانم های خانواده های علاقمند به راه اندازی کسب و کار پرورش زنبور عسل برگزار شد شایان ذکر است این آموزش ها از سری آموزش های ادامه فاز قبل بود که در سال گذشته آموزش مربوط به آقایان برگزار شده بود و آموزش خانم ها نیز در این تاریخ برگزار شد تا مقدمات راه اندازی معیشت زنبور عسل انجام شده باشد.

در ادامه نیز پس پایان تیم تسهیل گری شرکت با اعضای اصلی صندوق جلسه حسابرسی و برنامه ریزی برای معیشت های جدید را برگزار نمودند.

شکل ۲۱ جلسه آموزشی پرورش زنبور عسل و حسابرسی صندوق

۳-۹- بازدید دکتر آهنگری از سایت ادامه معیشت و صندوق

در مورخه ۹۸/۰۳/۰۲ آقای دکتر آهنگری نماینده تالاب در استان از طرح های کشاورزی پایدار و صندوق و معیشت در روستا های طرف قرارداد شرکت بازدید کردن و طی گفتگو با کشاورزان و صاحبان معیشت روستایی توضیحات لازم را ارائه کردند و در ادامه نیز از برنامه های آتی شرکت توضیحات لازم ارائه گردید و

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷
همچنین توصیه های لازم در جهت پیشبرد اهداف توضیح داده شد و همچنین گزارشی از کارهای انجام شده در روستا ارائه گردید.

شکل ۲۲ بازدید دکتر آهنگری از طرح

۳-۱۰- شروع معیشت زنبور عسل خانواده عابدینی با دو کندو

پس از طی دوره آموزشی پرورش زنبور عسل و علاقمندی خانواده بابک جلیلی و مخصوصاً خانم ایشان رقیه عابدینی به راه اندازی کسب و کار پرورش زنبور عسل و طی جلساتی که با گروه تهسیلگری شرکت برگزار گردید و با کمک اعتبار صندوق شرکت مجری اقدام به راه اندازی کسب کار زنبور عسل به این خانواده در مورخه ۰۶/۰۳/۹۸ نمود روش کار بدین صورت بود طی هماهنگی های صورت گرفته با یک زنبور دار آشنا ابتدا از کندو ها در مزرع بادید گردید و پس از انتخاب دو کندوی مناسب از زنبور دار خواسته شد زنبور ها را برا انتقال راحت

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

به مغازه خود منتقل کند و سپس هماهنگی های لازم انجام شد تا آقای بابک جلیلی برای انتقال کندو ها که باید حتما در هنگام شب انجام میشد به مغازه زنبور دار مراجعه و کندو ها را منتقل نماید و گروه کارشناسان و تسهیل گری شرکت نیز حضور داشتند.

شکل ۲۳ انتقال کندو های خریداری شده

۳-۱۱- استقرار کندو های خریداری شده (۹۸/۰۳/۰۷)

فردای روز خرید کندو ها به جهت استقرار مناسب و بررسی شرایط کندو ها به روستا و مزرعه خانم عابدینی مراجعه گردید و در طی این مراجعه از محل استقرار کندو ها بازدید شد در این موارد همه توضیحات لازم داده شد و بررسی گردید که دریچه پرواز کندو ها رو به آفتاب و باد نباشد و همچنین موانعی در جلوی دریچه پرواز وجود نداشته و زنبوران بتوانند به راحتی رفت آمد کنند و همچنین نحوه رسیدگی و تغذیه آن ها توضیح داده

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷
شده و مقرر گردید چندین جلسه برای آموزش عملی تیم کارشناسی شرکت آموزش های لازم را به به خانواده
خانم عابدینی ازائه نماید در پایان کار نیز به سری لوازم ضروری یادداشت گردید تا برای جلسه بعدی و فعالیت
های عملی با کندو ها فراهم گردد.

شکل ۲۴ بازدید و استقرار مناسب کندو ها

۳-۱۲- جلسه تیم تسهیل گری شرکت با هیئت مدیره صندوق (۹۸/۰۳/۰۹)

پس از خرید استقرار کندو های خانواده عابدینی تیم تسهیل گری شرکت جلسه ای با هیئت مدیره صندوق
برگزار نمودند در این جلسه کلیه مبالغ واریزی به صندوق بررسی و اقساط عقب افتاده نیز مشخص گردیدند و
مقرر گردید هیئت مدیره هر چه سریعتر نسبت به جمع کردن اقساط عقب افتاده اقدام لازم را انجام دهند و در

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷
آخر نیز از موجودی صندوق استعلام گردید و با در نظر گرفتن بدهی ها و موجودی کنونی برای معیشت های
بعدی و وام های اعطایی بعدی برنامه ریزی گردید .

شکل ۲۵ جلسه با هیئت مدیره صندوق

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

۳-۱۳- بازدید از کندو های زنبور عسل و آموزش عملی زنبور داری (۹۸/۰۳/۱۱)

پس از استقرار کندو ها تیم کارشناسی شرکت چندین مرحله در روستا حاضر و شیوه ای کار کردن و تغذیه کندو ها را به خانواده عابدینی آموزش دادند و توضیحاتی در مورد مدیریت صحیح در زنبورستان داده شد و با توجه به افزایش علاقمندی ایجاد شده خانواده عابدینی تصمیم گرفتند تعداد کندو های زنبور عسل خود را با هزینه شخصی خود دو برابر کنند و در این راستا هماهنگی های لازم با زنبور دار برای آماده کردن دو کندوی دیگر به مزرعه خانواده جلیلی انجام شد.

شکل ۲۶ بازدید و آموزش عملی زنبور داری

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

۳-۱۴- راه اندازی معیشت گیاهان دارویی و عرق گیری سنتی (۹۸/۰۳/۱۴)

با توجه به واریزی های صندوق و حضور تسهیل گران در روستا و براساس علاقمندی و آموزش های قبلی که توسط شرکت همکار یشیل اورمان در سال های گذشته در مورد گیاهان دارویی انجام داده بود خانم مدینه بابایی اقدام به جمع آوری و کشت انواع گیاهان دارویی در روستا نموده بود که در این راستا برای سر و سامان دادن و در آمد زایی کار ایشان تیم تسهیل گری با ورود به موضوع و پیشنهاد به استفاده از وام صندوق در جهت خریداری دستگاه سنتی عرق گیری و به در آمد زایی رساندن محصولات تولیدی نمود و با حداقل هزینه (یک میلیون تومان) یک کسب و کار خانگی دیگر در روستای کوچک و خانوادگی صفر قلی خان راه اندازی شد که مواد اولیه آن از طبیعت همان روستا جمع آوری و یا توسط خود اهالی روستا کشت می شود.

شکل ۲۷ راه اندازی کسب و کار گیاهان دارویی و عرق گیری

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

۳-۱۵- بازدید تیم تسهیل گری از طرح های اجرا شده (۹۸/۰۳/۱۸)

طی بازدیدی تیم تسهیل گری شرکت خانم زهرا قلمی و خانم بهناز توکلی از طرح ها و معیشت های ایجاد شده در روستای صفر قلی خان بازدید کردند و در طی این بازدید با حضور اکثر اعضای صندوق در مورد رونق بیشتر صندوق و راه اندازی کسب و کار های جدید و تقویت کسب و کارهای فعلی تبادل نظر صورت گرفت.

شکل ۲۸ بازدید از طرح ها

۳-۱۶- شرکت در نمایشگاه

همزمان با برگزاری نمایشگاه کشاورزی پایدار در روستای قریقلو تولیدات معیشتی روستای صفر قلی خان به جهت معرفی و اخذ سفارش در نمایشگاه شرکت داده شدند که مورد بازدید و استقبال شرکت کنندگان در نمایشگاه قرار گرفت از جمله محصولات میوه جات خشک ، ترشیجات ، انواع عرقیات گیاهی و صنایع دستی بود که نمونه های آن ها برای فروش و معرفی به چند فروشگاه بزرگ گرفته شد.

شکل ۲۹ نمایشگاه محصولات معیشت

۳-۱۷- محل جدید معیشت مرغ خانگی خانم عابدینی

با توجه به ثبات معیشت مرغ خانگی توسط خانواده عابدینی و افزایش تعداد مرغ تخم گذار ، محل قبلی جواب گو نبوده و با مشورت گروه تسهیل گر شرکت محل جدیدی در پشت ساختمان آماده گردید که نسبت به مکان قبلی بزرگتر و دارای یک محوطه فلس کشی شده برای مرغ ها بود که از نظر بهداشتی نیز بسیار بهتر محل قبلی بود . همچنین با توجه به علاقمندی خانواده عابدینی به کسب و کار زنبور عسل با تصمیم ایشان تعداد ۲ کندوی دیگر نیز خریداری شد و به محل کندوهای قبلی برده شد.

شکل ۳۰ : محل جدید معیشت مرغ بومی خانم عابدینی

طرح ادامه ترویج و ایجاد صندوق خرد زنان و معیشت های جایگزین کشاورزی ۹۸-۹۷

۱۸-۳- جلسه اعطای وام صندوق به خانواده مدینه باباییو منیره امامی

با توجه به پیگیری های انجام گرفته توسط تیم تسهیلگر شرکت و تسویه بدهی های قبلی وضعیت صندوق مطلوب تر گردید و در این راستا با توجه به راه اندازی کسب و کار عرقیات گیاهی خانواده بابایی و پرورش گل گیاه خانواده امامی طی جلسه ای که با اعضای صندوق صورت گرفت وام برای این دو خانواده پرداخت گردید.

برنامه های آتی

در ادامه کار الویت های زیر برای ادامه کار صندوق و معیشت در روستای صفر قلی خان در نظر گرفته شده است.

۱- تبدیل صندوق خرد زنان به صندوق روستای صفر قلی خان برای جذب سرمایه بیشتر و دخالت آقایان و تکمیل فرایند تلفیق صندوق و معیشت

۲- برنامه ریزی به جهت ایجاد کسب و کار ورمی کمپوست آقایان سعدی نژاد و امامی

۳- ایجاد یه مرکز فروش محصولات تولیدی در روستا

۴- اخذ مجوز و نام تجاری برای محصولات تولید شده